

Monika Nowikowska

Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie

ORCID: 000-0001-5166-8375

Wyłączenie bezprawności rozpowszechniania wizerunku osób powszechnie znanych w materiale prasowym

1. Uwagi ogólne

Celem niniejszego artykułu jest podjęcie rozważań na temat przesłanek wyłączenia bezprawności rozpowszechniania wizerunku osoby powszechnie znanej w krytycznym materiale prasowym. Poruszona problematyka dotyczy konfliktu, jaki powstaje przy realizacji prawa dziennikarza do informowania i krytyki, a prawem do ochrony wizerunku osób przedstawianych w krytycznym materiale prasowym. Fotografia, obok komentarza pisanego, stanowi bardzo ważny element przekazu prasowego. Jak trafnie zauważa E. Nowińska, „portret krytykowanego może być czasem bardziej sugestywny niż opis słowny”¹. Dziennikarzowi podejmującemu krytykę prasową, obok wiedzy z zakresu podstawowych obowiązków dziennikarskich, konieczna jest również znajomość szczegółowej regulacji dotyczącej zasad rozpowszechniania wizerunku.

Z uwagi na wielość aktów normatywnych regulujących omawianą problematykę, pierwsza część artykułu zostanie poświęcona przybliżeniu przepisów regulujących problematykę ochrony prawa do wizerunku². Rozważenia wymaga szczegółowa analiza przesłanek, które warunkują wyłączenie bezprawności działania dziennikarza publikującego w prasie wizerunek osoby powszechnie znanej. Dalsza część wywodów zostanie skupiona na próbie rozstrzygnięcia kolizji dwóch praw podmiotowych, mianowicie prawa osobistego osoby, której wizerunek jest rozpowszechniany w prasie oraz prawa dziennikarza do informowania. Kolizja ta ujawnia się w szczególności, gdy obok treści materiału krytycznego, dziennikarz dołącza zdjęcie krytykowa-

¹ E. Nowińska, *Wolność wypowiedzi prasowej*, Warszawa 2007, s. 166.

² Zob. A. Matlak, *Cywilnoprawna ochrona wizerunku*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, z. 2, s. 318.

nego. W takiej sytuacji prawo dziennikarza do rozpowszechniania wizerunku osoby krytykowanej musi odpowiadać wymaganiom stawianym w tym zakresie przez ustawodawcę³. Z uwagi na wielowątkowość problematyki ochrony prawa do wizerunku, rozważania zostaną ograniczone do kwestii zasad rozpowszechniania wizerunku osób powszechnie znanych.

Niniejszy artykuł zostanie przedstawiony w sposób egzemplifikacyjny, starając się przybliżyć omawiany materiał w sposób praktyczny, z powołaniem na orzecznictwo sądów polskich i poglądy przedstawicieli doktryny. Wywody zawarte w niniejszym artykule skoncentrują się na udzieleniu odpowiedzi na pytanie, jakie działania dziennikarza naruszają prawo do wizerunku, a więc jakie działania należą do bezprawnych, jakie zaś mieszczą się w dopuszczalnych granicach porządku prawa. Za punkt wyjścia artykułu powinno posłużyć znalezienie odpowiedniej podstawy teoretycznej i prawnej, uzasadniającej słuszność koncepcji ograniczającej krytyczną wypowiedź z punktu widzenia poszanowania dóbr osobistych, w tym prawa do wizerunku osób krytykowanych.

2. Pojęcie wizerunku

Wizerunek jest dobrem osobistym, którego obowiązek ochrony i respektowanie zasad w zakresie jego rozpowszechniania ciąży na dziennikarzu. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że dobrem osobistym w tym przypadku jest autonomia każdej osoby w zakresie swobodnego rozstrzygnięcia, czy i w jakich okolicznościach wizerunek może być publicznie rozpowszechniony. Wkroczenie w strefę tej autonomii stanowi o naruszeniu tego dobra⁴. W polskim porządku prawnym ochrona wizerunku została uregulowana w przepisach kodeksu cywilnego⁵. Normatywne podstawy ochrony zawarte są w art. 23, który zawiera ogólne postanowienia dotyczące ochrony dóbr osobistych. W przykładowym katalogu dóbr osobistych wizerunek został wymieniony *expressis verbis*. Zgodnie z art. 23 k.c. wizerunek podlega ochronie niezależnie od tego, czy wskutek bezprawnego posłużenia się nim doszło do naruszenia innych dóbr osobistych, jak np. cześć czy godność⁶.

³ Wyrok SN z dnia 12 września 2001 r., sygn. V CKN 440/00, OSP 2002, nr 12, poz. 160 z głosem M. Kowalskiego, „OSP” 2002, nr 12, s. 632.

⁴ J. Kulesza, *Obrona konieczna prawa do wizerunku w polskim i niemieckim prawie karnym*, „Prok. i Pr.” 2016, nr 2, s. 105; M. Łoszevska-Ołowska, *Rozpowszechnianie zapisów fonicznych i wizualnych oraz informacji prywatnych*, [w:] M. Zaremba (red.), *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 170; wyrok SA w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. V ACa 1089/17, Lex 2487695.

⁵ Dz.U. j.t. z 2019 r. poz. 1145 ze zm. – dalej cytowany jako k.c.

⁶ J. Sieńczyło-Chlabicz, Z. Zawadzka, M. Nowikowska, *Prawo prasowe*, Warszawa 2019, s. 247.

Dobro to w systemie prawa polskiego korzysta jednak z kumulatywnej ochrony, opartej na różnych podstawach⁷. Szczególna regulacja znajduje się w art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych⁸. Z uwagi na to, iż w tej części uwag będzie mowa o wizerunku i zasadach jego rozpowszechniania, zasadnym wydaje się przybliżenie definicji omawianego pojęcia.

W ustawodawstwie polskim brak jest definicji normatywnej wizerunku, tym samym obowiązkiem konstruowania jego znaczenia ciąży w głównej mierze na doktrynie i judykaturze. Wśród najbardziej reprezentatywnych definicji tego pojęcia można przytoczyć pogląd J. Barty i R. Markiewicza, według których wizerunek jest to „wytwór niematerialny, który za pomocą środków plastycznych przedstawia rozpoznawalną podobiznę danej osoby (lub danych osób)”⁹. W opinii M. Poźniak-Niedzielskiej wizerunek to „dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i umożliwiające jego identyfikację”¹⁰. K. Stefaniuk przez wizerunek rozumie „takie cechy twarzy i całej postaci, które pozwalają zidentyfikować jakąś osobę jako określoną jednostkę fizyczną”¹¹. Podobnie E. Wojnicka zakłada, że „wizerunek to dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację osoby wśród innych ludzi”¹². A. Matlak¹³ i T. Grzeszak zgodnie przyjmują, że wizerunkiem jest ustalenie obrazu fizycznego, zdatne do zwielokrotniania i do rozpowszechniania¹⁴. Na uwagę zasługuje także stanowisko J. Sieńczyło-Chlabicz, zdaniem której podjęciem tym należy rozumieć zarówno obraz fizyczny (wizualny) danej osoby, jak i jej głos (wizerunek dźwięczny)¹⁵. Pogląd ten podzielił Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 21 czerwca 1991 r., który stwierdził, że ochroną z art. 23 k.c. objęty jest nie tylko przykładowo wymieniony

⁷ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Przedmiot, podmiot i charakter prawa do wizerunku*, „PUG” 2003, nr 8, s. 18.

⁸ Dz.U. j.t. z 2019 r., poz. 1231 – dalej cytowana jako pr. aut.

⁹ J. Barta, R. Markiewicz, *Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji*, [w:] J. Barta (red.), R. Markiewicz (red.), *Komentarz. Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, Warszawa 2003, s. 582.

¹⁰ M. Poźniak-Niedzielska, *Ograniczenie praw autorskich do wizerunku, korespondencji i źródeł informacji*, [w:] M. Poźniak-Niedzielska (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*, Bydgoszcz 2006, s. 133.

¹¹ K. Stefaniuk, *Naruszenie prawa do wizerunku przez rozpowszechnianie podobizny*, „PiP” 1970, nr 1, s. 64.

¹² E. Wojnicka, *Prawo do wizerunku w ustawodawstwie polskim*, „ZNUJ Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” 1990, nr 56, s. 107.

¹³ A. Matlak, op. cit., s. 320.

¹⁴ T. Grzeszak, *Prawo do wizerunku i prawo adresata do korespondencji*, [w:] J. Barta (red.), *System prawa prywatnego, t. 13, Prawo autorskie*, Warszawa 2017, s. 791.

¹⁵ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych*, „PPH” 2003, nr 9, s. 40, idem: *Rozpowszechnianie wizerunku na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, „Radca Prawny” 2001, nr 2, s. 94.

w tym przepisie wizerunek człowieka, ale także np. jego głos, emitowany w telewizji¹⁶.

Podobnie w judykaturze polskiej podkreśla się, że wizerunek to dostrzegalne cechy fizyczne człowieka, tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację danej osoby wśród innych ludzi, bądź też skonkretyzowane ustalenie obrazu fizycznego człowieka, podatne do zwielokrotnienia i rozpowszechnienia¹⁷. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 22 lutego 2017 r. uznał, że na wizerunek składa się „zespół rozpoznawalnych cech fizycznych umożliwiających identyfikację określonej osoby”¹⁸. Podobnie Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 25 maja 2015 r. stwierdził, że przez pojęcie wizerunku należy rozumieć każdą podobiznę, bez względu na technikę wykonania, a więc fotografię, rysunek, film, przekaz telewizyjny, zdjęcie. W te ramy włączyć można dodatkowe elementy związane z wykonywanym zawodem, jak charakterystyka, ubiór, sposób poruszania się, inne elementy identyfikujące, np. okulary, fryzura czy nawet szczególna linia profilu bądź charakterystyczny cień¹⁹.

Przytoczone powyżej definicje wizerunku wskazują wiele elementów wspólnych, skupiających się na zespole cech zewnętrznych człowieka, umożliwiających jego identyfikację. Prawidłowym wydaje się rozumienie omawianego pojęcia w sposób szeroki, obejmując nim, obok cech twarzy, wszelkie elementy ustalające tożsamość portretowanej osoby, jak ubiór, sposób poruszania się i mówienia, specyficzne cechy, takie jak: pieprzyk, tatuaż, fryzura. Na tak rozumianą definicję wizerunku składają się dwa elementy: element fizycznego przedstawienia postaci i rozpoznawalność.

Element fizycznego przedstawienia postaci polega na przedstawieniu cech twarzy lub całej postaci, które pozwalają zidentyfikować jakąś osobę jako określoną jednostkę fizyczną. Trudności interpretacyjne pojawiają się w aspekcie drugiej składowej pojęcia wizerunku, jaką jest rozpoznawalność. Warunkiem niezbędnym jest takie przedstawienie wizerunku danej osoby, aby mogła ona być rozpoznawalna wśród odbiorców. Samo zaprezentowanie pewnych elementów sylwetki nie może oznaczać rozpowszechniania wizerunku. Rozpoznawalność, jako cecha wizerunku, musi mieć charakter wyraźny i powszechny²⁰. Sąd Najwyższy w wyroku z 10 listopada 2017 r. stwierdził, że w przypadku osoby pełniącej funkcje publiczne, jeżeli nie jest ona powszechnie znana, nie ma konieczności upubliczniania jej wize-

¹⁶ Sygn. I ACr 127/91, OSA 1992, nr 1, poz. 8.

¹⁷ Wyrok SA w Krakowie z dnia 19 kwietnia 2016 r., sygn. I ACa 1826/15, Lex 2041781.

¹⁸ Wyrok SA w Warszawie z dnia 22 lutego 2017 r., sygn. VI ACa 1781/15, Lex 2402439.

¹⁹ Wyrok SA w Katowicach z dnia 25 maja 2015 r., sygn. I ACa 158/15, Lex 1747243; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 30 stycznia 2014 r., sygn. I ACa 1452/13, Lex 1425612.

²⁰ Wyrok SA w Warszawie z dnia 21 kwietnia 2005 r., sygn. I ACa 566/04, LexPolonica 2125424.

runku²¹. Także w wyroku z dnia 27 lutego 2003 r.²² Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie prawa do wizerunku następuje wówczas, gdy opublikowana w prasie bez zgody tej osoby fotografia wykonana jest w sposób umożliwiający identyfikację tej osoby. Dla uznania przesłanki identyfikacji danej osoby nie jest wystarczające, że tylko niektórzy, jak osoby bliskie i z kręgu znajomych, mogą wizerunek zidentyfikować. Do rozpowszechnienia wizerunku dochodzi wówczas, jeżeli cechy pozwalają na identyfikację osoby w nim przedstawionej. Rozpoznawalność stanowi zatem podstawowy warunek przyznania w danym zakresie ochrony, jak i podstawowe kryterium, czy doszło do naruszenia wizerunku²³.

W przedmiotowej sprawie powód domagał się od wydawcy jednej z lokalnych gazet zadośćuczynienia w związku z tym, że w jednym z jej numerów zamieszczono jego wizerunek. Fotografie przedstawiającą trzech mężczyzn opatrzone tytułem: „W centrum Gdańska biją i okradają”. Pod tym tekstem zamieszczono notatkę o napadach na turystów zagranicznych, kradzieżach i bijatykach. Powód był jedną z osób sfotografowanych na zdjęciu, którego można było zidentyfikować po charakterystycznej kurtce, torbie i sylwetce. Został on rozpoznany przez sąsiadów, współpracowników i członków rodziny. Powód był sfotografowany od tyłu, lecz jego strój w zestawieniu z sylwetką pozwalał znajomym na jego identyfikację. Sąd Najwyższy przychylił się do argumentacji Sądu Apelacyjnego, że dla przeciętnego odbiorcy, którego jedynym źródłem wiedzy jest zdjęcie opublikowane w gazecie, postać przedstawiona na zdjęciu tyłem nie jest rozpoznawalna. Nie można zatem przyjąć, że pozwana gazeta opublikowała wizerunek powoda. Do rozpowszechnienia wizerunku dochodzi wówczas, jeżeli cechy pozwalają na identyfikację osoby w nim przedstawionej. Nie jest zatem rozpowszechnianiem wizerunku opublikowanie fotografii, na której brak jest cech mogących służyć identyfikacji osoby fizycznej. Sąd Najwyższy trafnie argumentował, że możliwość identyfikacji osoby fizycznej na opublikowanej w prasie fotografii musi mieć charakter uniwersalny (powszechny) w dwojakim znaczeniu. Po pierwsze, nie można jej ograniczać tylko do wąskiego kręgu osób najbliższych i znajomych rozpoznanej osoby. Po drugie, źródłem rozpoznania powinien być już sam sposób fotograficznego ujęcia, pozwalający na identyfikację osoby sfotografowanej.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, że prawo autorskie nie ustala stopnia rozpoznawalności. Na rozpoznawalność może wpływać wiele cech, przede wszystkim twarz. Rozpoznawalność nie oznacza jednak, że do rozpoznania konieczne jest pokazanie twarzy danej osoby, czasami wystarczy in-

²¹ Wyrok SN z dnia 10 listopada 2017 r., sygn. V CSK 51/17 z glosą M. Wróbel, *Glosa do wyroku SN z 10 listopada 2017 r.*, Pal. 2018, nr 7–8, s. 124 i n.

²² Sygn. IV CKN 1819/2000, OSP 2004, nr 6, poz. 75.

²³ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Przedmiot, podmiot i charakter prawa...*, op. cit., s. 20.

tonacja i brzmienie głosu, czy używanie charakterystycznego zwrotu, opatrzenie zdjęcia komentarzem wskazującym na identyfikację osoby, czy wreszcie podanie jej nazwiska²⁴.

Na podstawie przeprowadzonych rozważań można stwierdzić, że rozpoznawalność wizerunku powinna charakteryzować dostrzegalność fizycznych cech człowieka, tworzących jego podobiznę, w szczególności jednak cechy twarzy i całej postaci, poszerzone o charakterystyczne cechy, które pozwalają zidentyfikować jakąś osobę jako określoną jednostkę fizyczną²⁵. Identyfikację osoby, przez wyłączenie podanie jej nazwiska, pseudonimu czy przydomku, należy traktować jako naruszenie prawa do nazwiska²⁶, dobra – podobnie jak prawo do wizerunku – spełniającego funkcję identyfikującą²⁷. Wizerunek i nazwisko odgrywają podobną rolę, stąd też ich ochrona powinna być zagwarantowana na tych samych zasadach, jednakże nie można sprowadzać ich do wspólnego mianownika, jako naruszenia prawa do wizerunku²⁸. Przykładem naruszenia prawa do nazwiska jest przedstawienie w reklamie postaci fikcyjnej wyposażonej w cudze nazwisko, które jest na tyle rozpoznawalne, że nie pozostawia wątpliwości, co do tożsamości postaci.

Podsumowując powyższe rozważania można stwierdzić, że wizerunek jest dobrem prawnym o wyrazistych konturach²⁹, co oznacza, że elementem koniecznym, obok przedstawienia zespołu charakterystycznych cech fizycznych osoby, uzyskuje się pełne wyobrażenie o jej wyglądzie. Odróżnić od tego należy sytuację, w której podawane są tylko pewne cechy charakterystyczne pozwalające na wywołanie skojarzenia z określoną osobą, bądź jej identyfikację.

3. Przesłanki rozpowszechniania wizerunku osób pełniących funkcje publiczne na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Dziennikarz podejmujący krytykę prasową powinien posiadać wiedzę na temat szczegółowej regulacji dotyczącej zasad rozpowszechniania wizerun-

²⁴ Zob. wyrok SA w Gdańsku z dnia 21 czerwca 1991 r., sygn. I ACr 127/91, OSA 1992, nr 1, poz. 8; J. Sieńczyło-Chłabicz, *Przedmiot podmiot i charakter...*, op. cit., s. 21.

²⁵ K. Stefaniuk, *Naruszenie prawa do wizerunku przez rozpowszechnianie podobizny*, „PiP” 1970, nr 1, s. 64.

²⁶ M. Pazdan, *Dobra osobiste i ich ochrona*, [w:] M. Safjan (red.), *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, t. 1, s. 1124.

²⁷ R. Markiewicz, *Granice dozwolonego przedstawiania osób rzeczywistych w dziele piśmienniczym*, *Zagadnienia cywilnoprawne*, „ZNUJ” 1997, z. 44, s. 102.

²⁸ T. Grzeszak, *Reklama a ochrona dóbr osobistych (naruszenie praw osobistych wykorzystanych w reklamie żyjących osób fizycznych)*, „PPH” 2000, nr 2, s. 12; K. Grzybczyk, *Naruszenie dobra osobistego w reklamie*, „Rejent” 1999, nr 9, s. 123.

²⁹ J. Belczyński, *Glosa do wyroku SN z dnia 27 lutego 2003 r. sygn. IV CKN 1819/2000*, „OSP” 2004, nr 6, s. 320.

ku, zawartej w art. 81 pr. aut. Zgodnie z tym przepisem, rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej³⁰. Ustawowy wymóg uzyskania zgody na publikację wizerunku nie budzi wątpliwości, gdyż zgoda danej osoby pozwala na publikację jej wizerunku, a tej brak jest równoznaczny z zakazem takiej publikacji³¹.

Oznacza to, że co do zasady ustawodawca wskazuje potrzebę uzyskania zezwolenia na akt rozpowszechniania wizerunku. Ustawodawca przewiduje jednak wyjątki od tej zasady. Rozpowszechnianie wizerunku nie wymaga uzyskania zgody w sytuacji, gdy osoba przedstawiona na wizerunku otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie (utrwalenie swojego wizerunku). Ustawodawca w art. 81 ust. 2 pkt 1 pr. aut. ustanawia drugi wyjątek, zgodnie z którym zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych oraz osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza³².

Ratio legis art. 81 ust. 2 pr. aut. wynika z konieczności zapewnienia wolności twórczej, przez umożliwienie mediom sprawowania ich funkcji informacyjnej i dokumentacyjnej oraz przyznania im pierwszeństwa nad dobrem osobistym jednostek. Przepis ten umożliwia prowadzenie działalności informacyjnej, dokumentacyjnej i sprawozdawczej, prezentowanie wydarzeń publicznych oraz gromadzenie materiałów w celach dokumentacyjnych, a także zapewnienie wolności fotografowania wydarzeń publicznych³³. Celem rozpowszechnienia nie jest jednak udostępnienie wizerunku określonej postaci, lecz opis fragmentu życia społecznego lub otaczającej rzeczywistości³⁴. Nie oznacza to, że dziennikarzowi wolno bez żadnych ograniczeń fotografować, kogo tylko chce. Treść prawa określonego w powołanym artykule przesądza o zasadach rozpowszechniania wizerunku³⁵.

Zgodnie z dyspozycją art. 81 ust. 2 pkt 1 pr. aut. prasa może utrwalać wizerunek osób pełniących funkcje publiczne bez ich zgody pod warunkiem, że:

³⁰ J. Barta, *Prasa w świetle prawa autorskiego*, „ZNUJ” 1977, z. 11, s. 107.

³¹ P. Daniluk, *Zgoda uprawnionego jako okoliczność wyłączająca bezprawność. Glosa do wyroku SN z 12 XII 2006 r. (CSK 280/06)*, „GSP-Prz.Orz.” 2007, nr 4, s. 127; M. Sośniak, *Funkcje i skuteczność zgody osoby uprawnionej w zakresie ochrony dóbr osobistych*, [w:] B. Kordasiewicz, E. Łętowska (red.), *Prace z prawa cywilnego. Wydanie dla uczczenia pracy naukowej profesora Józefa Stanisława Piątkowskiego*, Wrocław 1985, s. 63.

³² J. Sieńczyło-Chlabicz, Z. Zawadzka, M. Nowikowska, op. cit., s. 247.

³³ Wyrok SA w Warszawie z dnia 13 stycznia 1999 r., sygn. I ACa 1089/98, OSP 2000, z. 9, poz. 142.

³⁴ J. Balcarczyk, *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja*, Warszawa 2009, s. 126; J. Barta, R. Markiewicz, *Wokół prawa do wizerunku*, „ZNUJ PWiOWT” 2002, z. 80, s. 17; D. Flisak, *Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji*, [w:] D. Flisak (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 1150. J. Balcarczyk, op. cit., s. 57–58.

³⁵ E. Nowińska, op. cit., s. 166.

1) osoba, której wizerunek ma być rozpowszechniony, należy do kręgu osób powszechnie znanych;

2) po drugie, wizerunek został wykonany w związku z pełnieniem przez tę osobę funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych i zawodowych;

3) po trzecie, wizerunek wykonano w miejscu publicznym, w związku z funkcjonowaniem uprawnionego w życiu publicznym;

4) po czwarte, celem rozpowszechnienia wizerunku jest realizacja podstawowego zadania prasy, tzn. rzetelnego informowania obywateli, jawności życia publicznego, kontroli oraz krytyki społecznej³⁶.

W doktrynie formułowany jest jeszcze jeden warunek, a mianowicie rozpowszechnianie wizerunku wykonanego w związku z pełnioną funkcją musi pozostawać w relacji z pełnieniem przez sportretowanego tych funkcji³⁷. Dal-
sze uwagi należy rozpocząć od szczegółowego omówienia poszczególnych kryteriów, gwarantujących bezprawność działania dziennikarzy w zakresie rozpowszechniania wizerunku, są to: kryterium osoby powszechnie znanej, związek wykonania wizerunku z pełnioną funkcją oraz cel rozpowszechniania wizerunku.

3.1. Kryterium osoby powszechnie znanej w świetle art. 81 ust. 2 pr. aut.

Dozwolone rozpowszechnianie wizerunku bez zgody osoby portretowanej zostało przez ustawodawcę ograniczone do osób powszechnie znanych. Należy zaznaczyć, że przepisy ustawy autorskiej nie posługują się powszechnie stosowanym pojęciem „osób pełniących funkcje publiczne” a określeniem „osoby powszechnie znanej”. Ustawodawca nie sformułował definicji normatywnej pojęcia „osoba powszechnie znana”. W doktrynie i judykaturze wskazuje się, że przy ustalaniu, czy dana osoba jest powszechnie znana, istotne znaczenie ma sprawowanie przez nią funkcji politycznych, społecznych czy popularność osiągnięta poza własnym środowiskiem ze względu na prowadzoną działalność zawodową, amatorską, hobbystyczną, sportową. Nie ma znaczenia rodzaj działalności, który spowodował, że osoba stała się powszechnie znana. W tym kontekście, osobą powszechnie znaną może być aktor, polityk, działacz społeczny czy groźny przestępca³⁸.

Z racji tego, że skutkiem uznania danej osoby za osobę powszechnie znaną jest węższy zakres ochrony prawa do wizerunku, koniecznym wydaje się

³⁶ J. Barta, R. Markiewicz, *Ochrona wizerunku, adresata...*, op. cit., s. 585; J. Sieńczyło-Chlabicz, *Ochrona prywatności i wizerunku osób powszechnie znanych w świetle orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – von Hannover v. Niemcy*, „ZNUJ PWiOWI” 2007, z. 100, s. 413–414; wyrok SN z dnia 27 stycznia 2006 r., sygn. III CSK 89/05, Lex 209293.

³⁷ J. Sieńczyło-Chlabicz, Z. Zawadzka, M. Nowikowska, op. cit., s. 248.

³⁸ Wyrok SN z dnia 12 września 2001 r., sygn. V CKN 440/00, OSNC 2002, nr 5, poz. 68.

przybliżenie pojęcia takiej osoby. Próba skonstruowania definicji i wskazania kręgu osób powszechnie znanych ma wymiar nie tylko czysto teoretyczny, ale także praktyczny. Dziennikarz podejmujący krytykę prasową powiązaną z działaniem w zakresie rozpowszechniania wizerunku powinien mieć pełną świadomość obowiązujących w tym zakresie regulacji prawnych i skutków ich naruszenia.

W judykaturze wskazuje się, że do grona osób powszechnie znanych zalicza się nie tylko osoby, które z własnej woli, w sposób świadomy zdecydowały się na życie na oczach publiczności, lecz również mimowolnie stały się przedmiotem zainteresowania publicznego³⁹. Sąd Najwyższy sprecyzował pojęcie osób powszechnie znanych w wyroku z dnia 20 lipca 2007 r. Wskazał, że obejmuje ono osoby, które w sposób dorozumiany albo wprost godzą się na podawanie do publicznej wiadomości informacji o ich życiu. Do katalogu tego zalicza się nie tylko polityków, piosenkarzy czy aktorów, lecz również osoby prowadzące inną działalność, na przykład społeczną czy gospodarczą⁴⁰.

Analiza pojęcia osoby powszechnie znanej wymaga także udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy w kręgu tych osób znajdują się także osoby pełniące funkcje publiczne. Kwestia ta była przedmiotem rozważań wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2001 r.⁴¹. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy rozstrzygnął problem definicji pojęcia „funkcji publicznej”. Przyjął, że krąg osób powszechnie znanych zależał będzie od takich okoliczności, jak sprawowanie – na różnych szczeblach – funkcji politycznych, społecznych, zawodowych oraz popularności poza własnym środowiskiem zawodowym. Sąd podkreślił, że regulacja prawa autorskiego posługuje się pojęciem osoby powszechnie znanej, natomiast prawo prasowe odwołuje się do kryterium działalności publicznej. W obu przypadkach chodzi jednak o publiczny charakter działalności danej osoby. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, przymiot osoby pełniącej funkcje publiczne nie ogranicza się jedynie do osób pełniących najwyższe funkcje w państwie, lecz – w zależności od okoliczności konkretnego przypadku – może także dotyczyć osób aktywnych społecznie lub zawodowo w skali lokalnej. W związku z tym do kręgu osób publicznych może być przykładowo zaliczony sędzia, prokurator, biznesmen, profesor, lekarz. Jednakże ustalenie przymiotu osoby publicznej wymaga od sądu wnikliwej oceny okoliczności konkretnego przypadku⁴².

³⁹ T. Grzeszak, *Prawo do wizerunku i korespondencji*, [w:] J. Barta (red.), *System prawa prywatnego. Prawo autorskie*, t. 13, Warszawa, 2017, s. 561; J. Sieńczyło-Chlabicz, *Prawo do ochrony sfery życia prywatnego osób publicznych w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa*, „PUG” 2005, nr 2, s. 10.

⁴⁰ Sygn. I CSK 134/07, Lex 485999.

⁴¹ Sygn. V CKN 440/2000, OSP 2002, nr 12, poz. 160.

⁴² M. Kowalski, *Glosa do wyroku SN z dnia 12 września 2001 r.*, sygn. V CKN 440/2000, „OSP” 2002, nr 12, s. 634.

Dyspozycja art. 81 ust. 2 pkt 1 pr.aut. wskazuje na kryterium powszechnej znajomości. W kontekście omawianego przepisu nasuwa się pytanie, czy osoba portretowana powinna być znana na terytorium całego państwa, jego znacznej części, czy wystarcza, że jest sławna w granicach jednostki terytorialnej. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 22 marca 2018 r. wskazał, że wyjątek pozwalający na wykorzystanie wizerunku osoby bez jej zgody nie musi odnosić się do osób znanych w całej Polsce czy nawet w większym lub mniejszym regionie kraju, wystarczy bowiem, aby dana osoba z racji pełnionych funkcji była znana osobom ze środowiska, w którym się obraca⁴³. Z uwagi na fakt, że ustawodawca posługuje się określeniem „powszechnej znajomości”, prawidłowym wydaje się relatywizacja omawianego zagadnienia. Przesłanka ta powinna być zatem rozpatrywana w aspekcie kręgu odbiorców, którym rozpowszechnia się wizerunek⁴⁴. W kontekście omawianego przepisu nie powinien mieć zatem znaczenia terytorialny aspekt rozpoznawalności danej jednostki, a krąg odbiorców, do których adresowany jest materiał prasowy rozpowszechniający wizerunek osoby pełniącej funkcje publiczne. Kryterium to, w przypadku lokalnej gazety, będzie spełnione, jeżeli osoba portretowana jest znana w kręgu mieszkańców danej jednostki terytorialnej⁴⁵.

3.2. Kryterium związku wykonania wizerunku z pełnioną funkcją

Rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych bez ich zgody jest dozwolone tylko wówczas, gdy wizerunek został wykonany w związku z pełnieniem przez tę osobę funkcji publicznych. Kryterium „związku z pełnieniem funkcji publicznych” należy rozumieć w sposób ścisły, a więc fotografowanie osoby powinno nastąpić w trakcie pełnienia funkcji⁴⁶. Funkcje publiczne – ustawodawca określa jako obejmujące funkcje polityczne, społeczne, zawodowe. Jest to jedynie wyliczenie przykładowe. W wyroku z dnia 5 czerwca 2009 r.⁴⁷ Sąd Najwyższy uznał, że powódka, jako przedstawiciel Krajowej Rady Radców Prawnych i specjalista w dziedzinie prawa podatkowego, biorąc udział w posiedzeniach podkomisji sejmowej była osobą pełniącą funkcje publiczne. Pełnienie funkcji publicznej to wykonywanie zadań mających znaczenie społeczne. Do kręgu takich osób zaliczyć można doradcę rządowego, nauczyciela akademickiego pełniącego funkcję członka komisji egzaminacyjnej, czy lekarza wystawiającego zaświadczenie lekarskie⁴⁸.

⁴³ Wyrok SA w Krakowie z dnia 22 marca 2018 r., sygn. I ACa 1215/17, Lex 2501300.

⁴⁴ M. Poźniak-Niedzielska, op. cit., s. 137.

⁴⁵ J. Barta, R. Markiewicz, *Ochrona wizerunku, adresata...*, op. cit., s. 585.

⁴⁶ J. Sieńczyło-Chlabicz, Z. Zawadzka, M. Nowikowska, op. cit., s. 250.

⁴⁷ Sygn. I CSK 465/08, Lex 510611.

⁴⁸ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Rozpowszechnianie wizerunku osób...*, op. cit., s. 42.

W kontekście drugiego kryterium nasuwa się wątpliwość, czy rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej jest dozwolone tylko wówczas, gdy został on wykonany w związku z pełnieniem przez tę osobę funkcji. Problem sprowadza się do pytania, czy uprawnienie do sporządzenia wizerunku może nastąpić w miejscu pełnienia przez tę osobę funkcji, czy także poza tym miejscem, przykładowo na zakupach, czy w teatrze. Zapatrywania przedstawicieli doktryny i judykatury są w tym zakresie podzielone.

W omawianej kwestii można zasadniczo wyróżnić dwa stanowiska. Zgodnie z pierwszym poglądem, okoliczność „związku z pełnieniem funkcji publicznej” należy rozumieć wąsko, a więc portretowanie osoby powinno mieć miejsce w trakcie pełnienia funkcji. W opinii J. Sieńczyło-Chlabicz, zdjęcie posła wykonane na prywatnym przyjęciu, na spacerze z rodziną, nie będzie spełniało tego warunku⁴⁹. Pogląd ten znajduje także potwierdzenie w orzecnictwie sądowym. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2001 r. stwierdził, że jedynie wykonanie wizerunku w związku z pełnioną funkcją spełnia warunek, o którym mowa w art. 81 ust. 2 pr. aut.⁵⁰ W przedmiotowej sprawie wizerunek powoda nie został wykonany w związku z pełnioną przez niego funkcją prezesa, dzięki której był powszechnie znany i z którą związany był wydrukowany artykuł. Zamieszczana fotografia pochodziła z lat wcześniejszych, związanych z pełnieniem przez powoda funkcji członka Prezydium Komitetu Obywatelskiego Solidarności. Tym samym nie został spełniony – wyłączający bezprawność – warunek z art. 81 ust. 2 pr. aut.⁵¹.

Według drugiego stanowiska, przesłankę „w związku z pełnieniem funkcji publicznych” należy interpretować szeroko, pod warunkiem, że moment sporządzania wizerunku nie ingeruje w sferę prywatności. Wśród przedstawicieli drugiego poglądu można wymienić J. Bartę i R. Markiewicza. Zdaniem autorów prawo to obejmuje nie tylko sytuacje, w których ma miejsce wykonywanie przez daną osobę funkcji publicznych, ale także wszystkie inne zdarzenia z udziałem tej osoby, które mogą mieć znaczenie dla oceny jej zachowań i postaw⁵². Przesłankę „związku z pełnieniem funkcji publicznych” należałoby interpretować szeroko. Za rozpowszechnienie wizerunku, jako mieszczące się w granicach prawa, należy uznać nie tylko portretowanie osoby publicznej w trakcie wykonywania obowiązków, ale także wykorzystywanie zdjęć archiwalnych, o ile forma sporządzenia wizerunku nie zmienia jego charakteru. Przy każdej publikacji wizerunku osoby pełniącej funkcje publiczne powinny być przestrzegane warunki określone w ustawie autorskiej, niezmieniające charakteru wizerunku.

⁴⁹ Ibidem, s. 98.

⁵⁰ Sygn. V CKN 440/00, OSP 2002, nr 12, poz

⁵¹ M. Kowalski, op. cit., s. 634.

⁵² J. Barta, R. Markiewicz, *Ochrona wizerunku, adresata...*, op. cit., s. 586.

Przykład naruszenia charakteru publikacji portretu wskazuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1967 r.⁵³. W omawianej sprawie zostało opublikowane zdjęcie powódki z mężem z zabawy sylwestrowej. Po kilku latach zdjęcie to ponownie zostało opublikowane w materiale prasowym zatytułowanym „Będzie miłość czy nie, wielka czy mała”. W momencie ponownej publikacji sytuacja rodzinna powódki się zmieniła, gdyż mąż opuścił powódkę. Charakter drugiego materiału prasowego postawił powódkę w sytuacji szczególnej, narażając ją na złośliwości ze strony otoczenia. Zatem wymóg nieczynienia zmian w charakterze materiału prasowego zasługuje na specjalne podkreślenie⁵⁴.

Zasygnalizowany problem został podniesiony także na kanwie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 18 czerwca 2009 r.⁵⁵. W przedmiotowej sprawie powód jako biegły w sprawie o kradzież fragmentu zabytkowej balustrady wydał opinię, w której stwierdził, że nie posiada ona żadnej wartości dla kultury. Po umorzeniu przez sąd postępowania w sprawie, w prasie ukazał się krytyczny artykuł, opisujący powoda jako osobę stojącą po stronie złodziei. Do artykułu dołączono zdjęcie powoda ukazujące jego twarz w ciemnych okularach, pobrane z archiwum strony redakcji. Sąd Apelacyjny uznał, że użyte zdjęcia pochodziły z archiwum redakcji i zostały zrobione w innych okolicznościach, w wyniku czego stwierdził naruszenie art. 81 ust. 2 pr. aut. Sąd argumentację swoją oparł stwierdzeniem, że w niniejszej sprawie dokumentacja fotograficzna została zgromadzona w związku z wykonywaniem innych czynności zawodowych, tym samym nie można uznać prawidłowości dziennikarskiego działania w zakresie rozpowszechniania wizerunku osób powszechnie znanych.

Z poglądem Sądu Apelacyjnego w omawianej sprawie można podjąć polemikę. Zamieszczenie wizerunku osoby pełniącej funkcję publiczną, sporządzonego przy okazji innego wydarzenia związanego z pełnieniem przez tę osobę funkcji, należałoby uznać za mieszczące się w granicach prawa. Nie oznacza to, aby dziennikarz miał prawo *carte blanche* w zakresie rozpowszechniania wizerunku⁵⁶. Warunkiem jest utrzymanie charakteru i tonacji pierwotnego wizerunku.

Podsumowując tę część wyводу, opowiadam się za przyjęciem szerokiego rozumienia przesłanki „związku z pełnieniem funkcji publicznej”. Wydaje się, że kryterium związku wykonania wizerunku z pełnioną funkcją oznacza dozwolone wykonanie wizerunku osób powszechnie znanych, w związku z funkcjonowaniem uprawnionego w życiu publicznym⁵⁷.

⁵³ Sygn. I CR 496/66, OSNC 1967, nr 9, poz. 161.

⁵⁴ K. Stefaniuk, *Naruszenie prawa do...*, op. cit., s. 69.

⁵⁵ Sygn. I ACa 459/09, OSAW 2009, nr 4, poz. 144.

⁵⁶ K. Stefaniuk, *Naruszenie prawa do...*, op. cit., s. 69.

⁵⁷ J. Sieńczyło-Chlabicz, J. Banasiuk, *Cywilnoprawna ochrona wizerunku osób powszechnie znanych w dobie komercjalizacji dóbr osobistych*, Warszawa 2014, s. 72.

3.3. Kryterium celu rozpowszechniania wizerunku

Przesłanka celu rozpowszechniania wizerunku nie wynika wprost z treści art. 81 ust. 2 pr.aut. W świetle tej przesłanki niedopuszczalne jest wykorzystywanie wizerunku do innych celów niż związane z informowaniem o wykonywanych przez osobę portretowaną funkcjach publicznych, w szczególności do celów reklamowych.

W odniesieniu do trzeciego kryterium – celu rozpowszechniania wizerunku – może ono zostać naruszone, jeżeli rozpowszechnianie wizerunku nie jest związane z relacjonowaniem wykonywania funkcji przez portretowanego. Warunek ten nie jest wymieniony w ustawie wprost, ale wynika z kryterium pierwszego, zgodnie z którym rozpowszechnianie wizerunku powinno być związane z przedstawianiem wykonywania funkcji publicznych⁵⁸.

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 6 lutego 2018 r. podkreślił, że osoba prowadząca działalność publiczną powinna być świadoma, że jej życie i czyny oraz poglądy będą poddawane ocenie i weryfikacji, ponieważ społeczeństwo ma prawo do pełnej informacji o wszystkich przejawach życia publicznego. Nie może to jednak prowadzić do usunięcia wszelkich barier niedostępności. Dla ochrony dobra osobistego w postaci wizerunku znaczenie ma bowiem ustalenie, jakie istotne interesy uzasadniają rozpowszechnienie wizerunku, usprawiedliwiając w ten sposób naruszenie autonomii osoby, której wizerunek został rozpowszechniony⁵⁹.

W literaturze przedmiotu zgodnie podnosi się, że rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej nie może być dokonywane w celach czysto komercyjnych⁶⁰. Przykładem naruszenia jest rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej bez jej zgody w działalności reklamowej⁶¹, jak np. na kalendarzach czy pocztówkach. Brzmienie omawianego przepisu z pewnością nie upoważnia do wykorzystania wizerunku osób publicznych w celach reklamowych. Do takiego działania potrzebna jest zgoda uprawnionego⁶².

Na uwagę zasługuje pogląd A. Matlaka, według którego rozpowszechnianie wizerunku osoby powszechnie znanej może następować nie tylko w celu informowania społeczeństwa o pełnieniu przez tę osobę funkcji, ale także w sytuacjach uzasadnionych nauczaniem, wyjaśnianiem lub analizą krytyczną. Autor dopuszcza wykorzystywanie wizerunku w podręcznikach szkolnych (wizerunek Lecha Wałęsy), rozprawach naukowych czy prasowych materiałach krytycznych⁶³.

⁵⁸ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Rozpowszechnianie wizerunku na gruncie...*, op. cit., s. 98.

⁵⁹ Wyrok SA w Warszawie z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. V ACa 1040/17, Lex 2607164.

⁶⁰ A. Matlak, op. cit., s. 335.

⁶¹ Zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 24 lutego 2005 r., sygn. VI ACa 721/2004, LexPolonica 378700.

⁶² K. Grzybczyk, op. cit., s. 128.

⁶³ A. Matlak, op. cit., s. 336.

Przykład orzeczenia sądowego, w którym publikacja wizerunku nie spełniła kryterium celu, stanowi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r.⁶⁴ Dziennikarz ukazał wizerunek prezydenta miasta obok komika *Charliego Chaplina*, ukazując w ten sposób podobieństwo do wyglądu zewnętrznego, w tym min i gestów, które w przypadku niepowodzeń pozwalają uniknąć krytyki. SN stwierdził, że opublikowany fotomontaż nie pozostaje w związku z pełnieniem przez powoda funkcji publicznych i ma na celu jedynie ośmieszenie krytykowanego. Portret nie nawiązuje do decyzji podejmowanych przez powoda jako prezydenta miasta. Nie spełniony zatem został warunek przedstawiania portretowanej osoby w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych.

Na koniec niniejszej części rozważań trzeba również wskazać, że regulacja prawna w zakresie zasad rozpowszechniania wizerunku nie usuwa różnorodnych problemów praktycznych, przed którymi staje dziennikarz. Zagadnieniem, na które należy zwrócić uwagę jest dopuszczalność utrwalenia wizerunku. Mowa jest tu o etapie poprzedzającym rozpowszechnianie wizerunku. Wykładnia językowa art. 24 k.c. oraz art. 81 ust. 2 pr. aut. zdaje się przemawiać za poglądem, że wykonanie wizerunku nie podlega żadnym ograniczeniom, jest dozwolone zawsze, tylko rozpowszechnianie podlega określonym regułom. Interpretacja ta wydaje się jednak być zbyt szeroka. Przykładowo fotografowanie danej osoby bez jej wiedzy, czy wręcz wbrew jej woli, można uznać za działanie bezprawne, zagrażające dobru prawnemu. Podmiot zakazujący określonego zachowania wykonuje swoje prawo. Fotografowanie osób powszechnie znanych wbrew ich woli można uznać za zagrożenie dobra osobistego osoby portretowanej. Zagrożenie to może bowiem przybrać formę późniejszego wykorzystania wizerunku, jego rozpowszechniania czy nawet fotomontażu. Należy zatem gwarantować osobom fotografowanym działania w fazie poprzedzającej rozpowszechnianie wizerunku, bez konieczności oczekiwania na moment naruszenia dobra osobistego. Każdy więc, kto podejmuje czynności wbrew woli uprawnionego, postępuje bezprawnie⁶⁵. Wykonanie fotografii stanowi więc warunek wstępny naruszenia, którego ochrony może żądać uprawniony z tytułu zagrożenia dobra osobistego i prawa podmiotowego.

Problem ten jest szeroko dyskutowany w systemie *common law*. Przykładem zawężenia praw dziennikarzy na rzecz ochrony dóbr osobistych jest ustawodawstwo Stanów Zjednoczonych. W *California Privacy Act* z 1998 r.⁶⁶ ustanowiono możliwość dochodzenia ochrony prawa do wizerunku w przypadku utrwalania zdjęć dotyczących życia osobistego lub rodzinnego przy

⁶⁴ Sygn. III CSK 89/2005, Lex 209293.

⁶⁵ E. Wojnicka, *Prawo do wizerunku w ustawodawstwie polskim*, „ZNUJ PWiOWT” 1990, nr 56, s. 108.

⁶⁶ Cyt za: J. Sieńczyło-Chlabicz, *Naruszenie prywatności...*, op. cit., s. 289.

jednoczesnym użyciu specjalistycznego sprzętu. Ustawa ta, obok zasad rozpowszechniania wizerunku, wytycza także granice dopuszczalnych form pozyskiwania zdjęć przez dziennikarzy. Kumulatywne spełnienie trzech przesłanek przewiduje powstanie odpowiedzialności po stronie dziennikarza za naruszenie dóbr osobistych. Po pierwsze, pozyskiwane fotografie muszą dotyczyć aktywności o charakterze czysto prywatnym, zatem aktywność osobista w miejscu publicznym jest dostępna dla innych i nie podlega ochronie. Kolejną przesłanką warunkującą powstanie odpowiedzialności po stronie dziennikarza jest posługiwanie się przez niego specjalistycznym sprzętem, którego użycie umożliwia dostęp do prywatnej sfery osoby portretowanej, bez jej wiedzy i zgody. Przedmiotowy akt posługuje się pojęciem „prywatnej przestrzeni jednostki”, określając ją jako obszar niedostępny kamerom i obiektywom dziennikarzy. W doktrynie przedmiotu obszar ten definiuje się jako „przestrzeń niewidoczną dla osób trzecich bez pomocy specjalistycznych urządzeń”⁶⁷.

Powyższa regulacja, uzależniająca ochronę wizerunku osoby portretowanej od spełnienia wielu rygorystycznych warunków, wytycza jednak prawidłowy kierunek ustawodawstwa, zmierzający ku zawężaniu uprawnień prasy, często ingerującej w prywatną sferę jednostki⁶⁸.

4. Naruszenia prawa do wizerunku w krytycznym materiale prasowym

Ustalenie działań naruszających prawo do wizerunku napotyka pewne trudności wynikające z faktu, że chodzi o naruszenie wartości niemajątkowej, ściśle indywidualnej⁶⁹. Pierwszorzędne znaczenie dla dalszych wywodów ma zagadnienie naruszenia prawa do wizerunku w wyniku publikacji prasowej. Problem ten pojawił się na kanwie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 stycznia 1999 r.⁷⁰ Z opisu stanu faktycznego wynika, że powód, pracownik banku, pojawił się kilkakrotnie w cyklicznie nadawanym przez Telewizję Polską programie „Przegląd gospodarczy dwójki”. Stałe fragmenty programu pojawiające się na początku i końcu ukazywały powoda w migawkach z banku. Powód żądał zaprzestania rozpowszechniania jego wizerunku. Strona pozwana podniosła, że w uzasadnieniu żądania powód

⁶⁷ J. Sieńczyło-Chlabicz, *Naruszenie prywatności...*, op. cit., s. 289.

⁶⁸ Zob. szerzej: G. Chondroleou, *Public Images and Private Lives: The Greek Experience*, [w:] J. Stanyer, D. Wring (red.), *Public Images, Private Lives: The Mediation on Politician Around the Globe*, 2004, vol. 57, no. 1, s. 53; J. Stanyer, D. Wring, *Public Images, Private Lives: An Introduction*, „Parliamentary Affairs. A Journal of Comparative Politics” 2004, vol. 57, no. 1, s. 5.

⁶⁹ K. Stefaniuk, *Naruszenie prawa do wizerunku...*, op. cit., s. 65.

⁷⁰ Sygn. I ACa 1089/98, OSP 2000, nr 9, poz. 142.

nie podnosił, aby we wskazanym przez niego programie rozpowszechnianie jego wizerunku naruszało jego cześć czy godność. Słusznie zauważył Sąd Apelacyjny, że wizerunek człowieka zgodnie z art. 23 k.c. zaliczany jest do dóbr osobistych i podlega ochronie niezależnie od tego, czy wskutek posłużenia się nim w sposób bezprawny doszło do naruszenia innych dóbr osobistych⁷¹. Powyższa teza wyroku skłania do rozważenia kilku zagadnień szczegółowych, dotyczących bezprawności naruszenia prawa do wizerunku. Wyrok ten dostarcza pretekstu do postawienia także kilku fundamentalnych pytań z zakresu problematyki ochrony dóbr osobistych.

Przy kwalifikacji danego działania za bezprawne pomocne może być badanie, czy uprawniony odczuł te działania jako zamach na jego dobro. Rodzi się zatem pytanie, czy subiektywne odczucie osoby portretowanej może wyłączenie przesądzać o zakwalifikowaniu działania jako naruszającego dobra osobiste. W kwestii tej można wyróżnić dwa stanowiska: subiektywne i obiektywne.

Podejście subiektywne zakłada, że dobro osobiste to indywidualne wartości uczuć i stanu psychicznego konkretnego człowieka. Subiektywne odczucia danej osoby decydują, czy doszło do naruszenia jej dóbr osobistych. Teoria obiektywnej koncepcji dóbr osobistych zakłada, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma reakcja społeczeństwa na to naruszenie, a nie indywidualne odczucia podmiotu ochrony prawnej. Kryterium obiektywne odwołuje się zatem do przyjętych w społeczeństwie ocen i wartości⁷².

Podejście subiektywistyczne ukształtowane zostało pod wpływem teorii S. Grzybowskiego, który zdefiniował dobra osobiste jako „indywidualne wartości świata uczuć, stanu życia psychicznego człowieka”⁷³. Pogląd ten został także wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1968 r., który uznał dobra osobiste za wartości związane z wewnętrzną stroną życia ludzi⁷⁴.

W świetle drugiego stanowiska – reprezentowanego m. in. przez A. Szpunara, A. Ciska, J. Panowicz-Lipską, B. Kordasiewiczza – istota dóbr osobistych powinna być określana z punktu widzenia wartości powszechnie uznanych w danym społeczeństwie. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego nie może być dokonana według miary indywidualnej wrażliwości

⁷¹ Wyrok SA w Warszawie z dnia 13 stycznia 1999 r., sygn. I ACa 1089/98, OSP 2000, nr 9, poz. 142.

⁷² M. Pazdan, *Dobra osobiste i ich ochrona*, [w:] Z. Radwański (red.), *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna. Tom I*, Warszawa 2010, s. 17.

⁷³ S. Grzybowski, *Prawa podmiotowe i prawa człowieka*, „Krakowskie Studia Prawnicze” 1991, nr 23, s. 16; idem: *Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych prawa cywilnego*, Warszawa 1957, s. 297.

⁷⁴ Sygn. II CR 291/68, OSN 1969, nr 11, poz. 200 z głosem A. Kędzierskiej-Cieślak [w:] PiP 1970, nr 5, s. 818 i n.; A. Kopff [w:] NP 1970, nr 7–8, s. 1185 i n.

osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby. W opinii A. Kopffa i R. Markiewicza o tym, czy doszło do naruszenia dobra osobistego powinna decydować obiektywnie stwierdzona bezprawność, ustalana na podstawie poglądów rozsądnie myślących ludzi⁷⁵. Zdaniem Z. Radwańskiego, omawiany zwrot odnosi się do „uznanych przez system prawny wartości (tj. wysoko cenionych stanów rzeczy), obejmujących fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność oraz godność i pozycję w społeczeństwie, co stanowi przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej”⁷⁶. Pogląd ten można uznać za powszechny i trafny. Akceptuje go w pełni orzecznictwo, które przypadki naruszenia dóbr osobistych ocenia w oparciu o społeczne oceny⁷⁷. Zgodnie z opinią wyrażoną przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lutego 2005 r. o tym, czy naruszenie dobra osobistego zostało dokonane decyduje obiektywna ocena konkretnych okoliczności faktycznych, nie zaś subiektywne odczucie osoby zainteresowanej. Do oceny, czy doszło do naruszenia dobra osobistego człowieka nie wystarczy wzgląd na jego osobistą reakcję wobec określonego zachowania, lecz wrażliwość widziana w kategoriach zobiektywizowanych⁷⁸.

Prawidłowe wydaje się przyjęcie stanowiska mieszanego, mającego charakter pośredni. Niewątpliwie należy uznać, że prawidłowym jest odwoływanie się przy ocenie istoty dóbr osobistych do kryteriów obiektywnych, przyjętych i powszechnie akceptowanych w społeczeństwie ocen⁷⁹. Jednakże zarówno przy wyjaśnieniu istoty dobra osobistego jak i jego naruszenia, nie można zupełnie wykluczyć subiektywnego odczucia osoby żądającej ochrony prawnej. Zależy to m.in. od istoty zdarzenia, na które powołuje się osoba uważająca, że nastąpiło naruszenie jej dóbr osobistych. Pogląd ten znajduje także odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowym⁸⁰. W wyroku z dnia 15 listopada 2000 r. Sąd Najwyższy uznał, że o istnieniu dobra osobistego można mówić nie tylko w kategoriach subiektywnych, ale także przy przyjęciu kryteriów zobiektywizowanych, czyli odwołujących się do tzw. powszechnego odczucia.

Zagadnieniem wymagającym wyjaśnienia jest także podniesiona w cytowanym wyroku możliwość przecinania się granic poszczególnych dóbr osobi-

⁷⁵ A. Kopff, *Glosa do orzeczenia SN z dnia 19 września 1968 r.*, sygn. II CR 291/68, „N” 1970, nr 7–8, z. 1186; R. Markiewicz, *Granice dozwolonego przedstawiania osób rzeczywistych w dziele piśmienniczym, Zagadnienia cywilnoprawne*, „ZNUJ” 1997, z. 44, s. 72.

⁷⁶ Z. Radwański, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 1997, s. 148.

⁷⁷ Zob. wyrok SN z dnia 25 lipca 2003 r., sygn. I PK 330/2002, LexPolonica 1813230; wyrok SN z dnia 5 kwietnia 2002 r., sygn. II CK 953/2000, LexPolonica 388298; wyrok SN z dnia 7 listopada 2000 r., sygn. I CKN 1149/98, LexPolonica 390257; wyrok SN z dnia 25 kwietnia 1989 r., sygn. I CR 143/89, OSP 1990, nr 9, poz. 330; wyrok SN z dnia 16 stycznia 1976 r., sygn. II CR 692/75, OSN 1976, nr 11, poz. 251.

⁷⁸ Sygn. II CK, 578/2004, LexPolonica 390286, także wyrok SA w Warszawie z dnia 22 lutego 2004 r., sygn. II ACa 641/03, Wokanda 2004, nr 9, poz. 44.

⁷⁹ K. Grzybczyk, op. cit., s. 121.

⁸⁰ Wyrok SN z dnia 19 maja 2004 r., sygn. I CK 636/2003, LexPolonica 1546710.

stych. W rezultacie jedno i to samo zachowanie może stanowić naruszenie więcej niż jednego dobra. Istotne naruszenie dobra w postaci wizerunku często może stanowić zarazem naruszenie innych dóbr⁸¹. Pogląd taki nie przesądza o możliwości naruszenia prawa do wizerunku, bez ingerencji w inne dobro prawnie chronione. W tym miejscu wypada nadmienić, że niespełnienie jednej w wymienionych okoliczności w art. 81 ust 2 pr. aut. będzie przesądzało o braku możliwości wyłączenia bezprawności działania dziennikarza, nawet jeżeli nie doszło do naruszenia innego dobra.

5. Wnioski końcowe

Wizerunek jest dobrem prawnie chronionym, które bardzo często jest naruszane w wyniku publikacji materiału prasowego. Postanowienia dotyczące ochrony wizerunku zawarte są przede wszystkim w kodeksie cywilnym, ustawie o prawach autorskich i prawach pokrewnych oraz pośrednio w kodeksie karnym w zakresie, w jakim odnoszą się do karykatury. Przepisy ustawy autorskiej mają charakter szczególny, gdyż ograniczają swobodę wypowiedzi prasowej, głównie ze względu na poszanowanie dóbr osobistych osoby portretowanej⁸². Lakoniczna regulacja ochrony dóbr osobistych powoduje, że to sądy wyznaczają rzeczywisty poziom ochrony, określając granice ochrony, decydując o tym, jakie zachowania będą uznane za bezprawne, a jakie mieszczą się w granicach porządku prawnego.

Celem unormowania art. 81 ust. 2 pr. aut. jest wyłączenie zwykłej ochrony prawa do wizerunku w stosunku do osób powszechnie znanych. Należy stwierdzić, że działanie dziennikarza rozpowszechniającego wizerunek osoby pełniącej funkcje publiczne, mieści się w graniach prawa, jeżeli dochowane zostały kryteria przewidziane w art. 81 ust. 2 pr. pras. Przychylenie się do dominującego nurtu wykładni pozwala na konstruowanie prawa do eksploatacji wizerunku. Z dyspozycji art. 81 ust. 2 pr. aut. wynika, że dopuszczalność rozpowszechniania wizerunku osoby powszechnie znanej zależy do spełnienia poniższych warunków.

Po pierwsze, wizerunek osoby powszechnie znanej powinien zostać wykonany w związku z pełnieniem przez nią funkcji. Przesłanka ta obejmuje nie tylko sytuacje, w których ma miejsce wykonywanie przez daną osobę funkcji publicznych, lecz także wszystkie zdarzenia z jej udziałem, które mogą mieć wpływ na ocenę jej zachowań i podstaw jako osoby publicznej⁸³. Po drugie, rozpowszechnianie wizerunku powinno zostać dokonane w celach

⁸¹ M. Czjkowska-Dąbrowska, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 stycznia 1999 r.*, sygn. I ACa 1089/98, „OSP” 2000, nr 9, s. 469–470.

⁸² J. Barta, R. Markiewicz, *Ochrona wizerunku, adresata...*, op. cit., s. 581.

⁸³ Ibidem, s. 586

informacyjnych, sprawozdawczych, naukowych. Sposób zbierania materiału prasowego (wykonywania zdjęcia) nie powinien naruszać zasad rzetelnego zbierania i wykorzystania materiału prasowego. Wreszcie wizerunek powinien dotyczyć osoby pełniącej funkcje publiczne, znanej w kręgu odbiorców, w którym rozpowszechnia się wizerunek.

Przytoczone powyżej kryteria oceny postępowania dziennikarza stanowią słuszny krok w próbie utrzymania norm społecznych. Dyspozycja art. 81 ust. 2 pr.aut. przewiduje ograniczenia w zakresie ochrony wizerunku, stanowiąc okoliczność wyłączającą bezprawność działania⁸⁴. Opierając się na powyższych spostrzeżeniach można stwierdzić, że dziennikarz podejmujący krytykę prasową, z jednoczesnym zamieszczeniem w materiale prasowym zdjęcia osoby krytykowanej, powinien mieć jasne kryteria oceny własnego postępowania. Przestrzeganie reguł wyznaczonych przez ustawodawcę oraz wytycznych wynikających z orzecznictwa i poglądów doktryny, może warunkować prawidłowość wykonywania obowiązku ochrony dóbr osobistych. Naruszenie prawa do wizerunku polega najczęściej na łamaniu tych reguł, które prowadzą do potępienia, ośmieszenia lub poniżenia człowieka⁸⁵.

Stwierdzenie naruszenia dobra osobistego w postaci wizerunku nastrocza wiele trudności praktycznych. Podczas realizowania dziennikarskiego prawa do portretowania osoby powszechnie znanej może dojść do zagrożenia innego niż wizerunek dobra osobistego. Natrętne robienie zdjęć przez dziennikarza może być przyczyną naruszenia prawa do prywatności czy miru domowego. Należy więc stwierdzić, że zasady rozpowszechniania wizerunku osób powszechnie znanych nie ograniczą się jedynie do prawidłowej realizacji wymogów wskazanych w dyspozycji art. 81 pr.aut., ale również do całokształtu działalności związanej z wykonywaniem fotografii. Dziennikarskie prawo rozpowszechniania wizerunku osób powszechnie znanych nie rozciąga się zatem na czynności wykraczające ponad bezpośredni cel zrobienia zdjęcia.

Rozpatrując kolizję prawa do informacji a ochrony dóbr osobistych należy stwierdzić, że przepisy art. 81 pr.aut. wyznaczają granice swobody wypowiedzi krytycznej ze względu na poszanowanie ochrony dóbr osobistych osób portretowanych⁸⁶. Podkreślenia wymaga fakt, że zasadą jest zgoda osoby portretowanej na rozpowszechnianie jej wizerunku w prasie. Rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych może następować bez jej zgody, musi jednak odpowiadać warunkom wskazanym w dyspozycji art. 81 ust. 2 pr.aut. Przyjęcie przedmiotowej regulacji zostało podyktowane tym, że działalność tych osób stawia je w centrum zainteresowania społeczeństwa, wy-

⁸⁴ K. Kurosz, *Głos do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2000 r.*, sygn. I ACa 1455/99, „Rejent” 2002, nr 1, s. 102.

⁸⁵ T. Grzeszak, *Reklama a ochrona dóbr osobistych (naruszenie praw osobistych wykorzystanych w reklamie żyjących osób fizycznych)*, „PPH” 2000, nr 2, s. 8.

⁸⁶ A. Matlak, op. cit., s. 321.

stawia na osąd opinii publicznej, co w konsekwencji narzuca granice ich sferze osobistej. Nie bez znaczenia jest także fakt, że osoby te często zabiegają o rozpowszechnianie ich wizerunku w prasie, starając się o rozgłos i sławę.

Wykaz literatury

- Balcarczyk J., *Prawo do wizerunku i jego komercjalizacja*, Warszawa 2009.
- Barta J., Markiewicz R., *Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji*, [w:] J. Barta (red.), R. Markiewicz (red.), *Komentarz. Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, Warszawa 2003.
- Barta J., Markiewicz R., *Wokół prawa do wizerunku*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” 2002, z. 80.
- Barta J., *Prasa w świetle prawa autorskiego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1977, z. 11.
- Belczyński J., *Glosa do wyroku SN z dnia 27 lutego 2003 r. sygn. IV CKN 1819/2000*, „OSP” 2004, nr 6.
- Chondroleou G., *Public Images and Private Lives: The Greek Experience*, [w:] J. Stanyer (red.), D. Wring (red.), *Public Images, Private Lives: The Mediation on Politician Around the Globe*, 2004, vol. 57, no. 1.
- Czjkowska-Dąbrowska M., *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 13 stycznia 1999 r., sygn. I ACa 1089/98*, „OSP” 2000, nr 9.
- Daniluk P., *Zgoda uprawnionego jako okoliczność wyłączająca bezprawność. Glosa do wyroku SN z 12 XII 2006 r. (CSK 280/06)*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2007, nr 4.
- Flisak D., *Ochrona wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji*, [w:] D. Flisak (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Grzeszak T., *Prawo do wizerunku i korespondencji*, [w:] J. Barta (red.), *System prawa prywatnego. Prawo autorskie*, t. 13, Warszawa 2017.
- Grzeszak T., *Prawo do wizerunku i prawo adresata do korespondencji* [w:] J. Barta (red.), *System prawa prywatnego, t. 13, Prawo autorskie*, Warszawa 2017.
- Grzeszak T., *Reklama a ochrona dóbr osobistych (naruszenie praw osobistych wykorzystanych w reklamie żyjących osób fizycznych)*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 2.
- Grzybczyk K., *Naruszenie dobra osobistego w reklamie*, „Rejent” 1999, nr 9.
- Grzybowski S., *Ochrona dóbr osobistych według przepisów ogólnych prawa cywilnego*, Warszawa 1957.
- Grzybowski S., *Prawa podmiotowe i prawa człowieka*, „Krakowskie Studia Prawnicze” 1991, nr 23.
- Kędzierska-Cieślak A., *Glosa do wyroku SN z dnia 19 września 1968 r., II CR 291/68*, „Państwo i Prawo” 1970, nr 5.
- Kopff A., *Glosa do orzeczenia SN z dnia 19 września 1968 r., sygn. II CR 291/68*, „N” 1970, nr 7–8, z. 1186.
- Kowalski M., *Glosa do wyroku SN z dnia 12 września 2001 r., sygn. V CKN 440/2000*, „OSP” 2002, nr 12.
- Kulesza J., *Obrona konieczna prawa do wizerunku w polskim i niemieckim prawie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2016.

- Kurosz K., *Głos do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 kwietnia 2000 r., sygn. I ACa 1455/99*, „Rejent” 2002, nr 1.
- Łoszevska-Ołowska M., *Rozpowszechnianie zapisów fonicznych i wizualnych oraz informacji prywatnych*, [w:] M. Zaremba (red.), *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Markiewicz R., *Granice dozwolonego przedstawiania osób rzeczywistych w dziele piśmienniczym, Zagadnienia cywilnoprawne*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1997, z. 44.
- Markiewicz R., *Granice dozwolonego przedstawiania osób rzeczywistych w dziele piśmienniczym, Zagadnienia cywilnoprawne*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1997, z. 44.
- Matlak A., *Cywilnoprawna ochrona wizerunku*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, z. 2.
- Nowińska E., *Wolność wypowiedzi prasowej*, Warszawa 2007.
- Pazdan M., *Dobra osobiste i ich ochrona*, [w:] Z. Radwański (red.), *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna. Tom I*, Warszawa 2010.
- Poźniak-Niedzielska M., *Ograniczenie praw autorskich do wizerunku, korespondencji i źródeł informacji*, [w:] M. Poźniak-Niedzielska (red.), *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*, Bydgoszcz 2006.
- Radwański Z., *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 1997.
- Sieńczyło-Chlabicz J., Banasiuk J., *Cywilnoprawna ochrona wizerunku osób powszechnie znanych w dobie komercjalizacji dóbr osobistych*, Warszawa 2014.
- Sieńczyło-Chlabicz J., *Ochrona prywatności i wizerunku osób powszechnie znanych w świetle orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – von Hannover v. Niemcy*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” 2007, z. 100.
- Sieńczyło-Chlabicz J., *Prawo do ochrony sfery życia prywatnego osób publicznych w świetle polskiej doktryny i orzecznictwa*, *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*” 2005, nr 2.
- Sieńczyło-Chlabicz J., *Przedmiot, podmiot i charakter prawa do wizerunku*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2003, nr 8.
- Sieńczyło-Chlabicz J., *Rozpowszechnianie wizerunku na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, „Radca Prawny” 2001, nr 2.
- Sieńczyło-Chlabicz J., *Rozpowszechnianie wizerunku osób powszechnie znanych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2003, nr 9.
- Sieńczyło-Chlabicz J., Zawadzka Z., Nowikowska M., *Prawo prasowe*, Warszawa 2019.
- Sośniak M., *Funkcje i skuteczność zgody osoby uprawnionej w zakresie ochrony dóbr osobistych*, [w:] B. Kordasiewicz (red.), E. Łętowska (red.), *Prace z prawa cywilnego. Wydanie dla uczczenia pracy naukowej profesora Józefa Stanisława Piątkowskiego*, Wrocław 1985.
- Stanyer J., Wring D., *Public Images, Private Lives: An Introduction*, „Parliamentary Affairs. A Journal of Comparative Politics” 2004, vol. 57, no. 1
- Stefaniuk K., *Naruszenie prawa do wizerunku przez rozpowszechnianie podobizny*, „Państwo i Prawo” 1970, nr 1
- Wojnicka E., *Prawo do wizerunku w ustawodawstwie polskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” 1990, nr 56.

Summary

Principles of disseminating the image of public figures in the press material

Key words: Image, Public figures, Journalist, Media, Public function, Freedom of press.

The article presents the problem of image protection of public figures in media. The purpose of the article is to provide in-depth reflection of emphasis and importance of protection of image of public figures. On the other hand, the role of media in free communication needs to be recognized. The article is divided into two parts. In first part of article author focuses on analysis of the concept, and the legislative use of image. Starting with the definition and the scope of right to image, it will then look at the way in which the aspects of right to image developed. The article presents various definitions of image. The second part presents the problem of media publication of image. The article has been written on the basis of scientific literature concerning the activity of the media using image of public figures. The article is preliminary to the future research in this domain.